

Nr 38.

Ankom till riksdagens kansli den 13 maj 1921 kl. 3 e. m.

Bevillningsutskottets betänkande, i anledning av väckta motioner om höjning av den särskilda avgiften för brännvin, tillverkat av majs m. fl. utländska råämnena.

(2:a avd.)

Närvarande: herrar Röing, friherre Fleming, Wohlin, K. A. Nilson, Rosén, Jonsson i Hökhult, Jönsson i Boa, Bårg, Olsson i Ramsta, Lithander, Johansson i Kullersta, P. Albert Bergström, Rune, Vennersten, A. Björkman, Grevesmühl, J. A. Eriksson, Sköld och Uddenberg.

I tvenne till bevillningsutskottet hänvisade, likalydande motioner, väckta, den ena inom första kammaren nr 57 av herr *Johan Nilsson* i Skottlandshus, den andra inom andra kammaren nr 97 av herr *Persson* i Fritorp jämte två andra ledamöter av kammaren, har hemställts, »att riksdagen ville besluta om höjning av den nu gällande särskilda avgiften å brännvin, tillverkat av majs, manioka och andra väsentligen lika stärkelserika, utländska produkter, till det belopp, som riksdagens bevillningsutskott kan finna av behovet påkallat».

Därjämte har herr *Bengtsson* i Norup i en inom andra kammaren väckt, till utskottet överlämnad motion nr 98 föreslagit, »att riksdagen måtte besluta höja den i 13 § 4 mom. brännvinstillverkningsförordningen fastställda avgiften från '8 öre' till '20 öre' för varje liter av majs och utländsk potatis tillverkat brännvin».

Beträffande motiven för de väckta förslagen får utskottet hänvisa till motionerna.

Utskottet.

Enligt 13 § 4 mom. brännvinstillverkningsförordningen utgår för brännvin, tillverkat av majs eller utländsk potatis, en särskild avgift av 8 öre för liter. Detsamma gäller enligt en särskild förordning den 28 juni 1911 i fråga om brännvin, som tillverkas av maniokarot och andra väsentligen lika stärkelsesrika, utländska ämnen.

Ifrågavarande avgift har till syfte att på förevarande område vara ett skydd för den inhemska produktionen, närmast potatisodlingen, i konkurrensen med utländska råvaror och är beträffande sin tillkomst knuten vid frågan om majstullens borttagande.

Sedan 1903 års riksdag, under förutsättning av nämnda tulls borttagande, beslutat införa en särskild avgift av 5 öre för varje av majs eller utländsk potatis tillverkad liter brännvin, har bestämmelsen härom, efter det 1907 års riksdag nedsatt tullen å majs, trätt i kraft den 1 januari 1908, och har densamma sedermera ej undergått annan ändring än att avgiften 1911, med anledning av 1910 års riksdags beslut om majstullens fullständiga bortfallande från och med den 1 december 1911, höjts till sitt nuvarande belopp 8 öre för liter.

I föreliggande motioner göres gällande, att under numera rådande pris på majs och potatis avgiften blivit för låg för att kunna fylla sitt ändamål. Herr Bengtsson i Norup anser en höjning till 20 öre vara erforderlig, medan de övriga motionärerna velat överlämna åt bevillningsutskottet att fixera beloppet.

Efter vederbörlig framställning från utskottets sida har kontrollstyrelsen anbefallts avgiva yttrande i anledning av motionerna, och har styrelsen till utskottet inkommit med sådant yttrande, dagtecknat den 22 sistlidna april. Sedan kontrollstyrelsen däruti redogjort för frågans tidigare utveckling, yttrar styrelsen vidare:

Kontrollstyrelsen.

»Såsom torde framgå av den lämnade redogörelsen, har införandet av den särskilda avgiften för brännvin, tillverkat av majs, utländsk potatis samt manioka och andra väsentligen lika stärkelsesrika, tullfria utländska ämnen, ansetts påkallat för att bereda den inhemska produktionen av stärkelsesrika råämnen, avsedda för brännvinstillverkning, erforderligt skydd. Enligt styrelsens uppfattning föreligger fortfarande ett behov av en dylik avgift, varigenom tillverkning av brännvin ur inhemska ämnen skyddas. Det kan förtjäna att erinras, att 1920 års riksdag avslög en av Kungl. Maj:t framlagd proposition om viss begränsning av tillverkningen av brännvin ur lantbruksprodukter till förmån för tillverkningen av brännvin ur avfallslut vid sulfitcellulosatillverkningen, och torde ett av de mest framträdande skälen för riksdagens ifrågavarande ståndpunkt hava varit, att genom ett bifall till den ifrågavarande propositionen potatisodlingen i de södra delarna av landet skulle menligt påverkas. Skulle en särskild avgift för brännvinstillverkning ur majs och därmed jämställda ämnen icke finnas, är det otvivelaktigt att brännvinstillverkningen av inhemska råämnen, däri jämväl inbegripet avfallslut vid sulfitcellulosatillverkning, skulle bliva lidande.

Beträffande användningen av majs och därmed jämförliga utländska råämnen ävensom det påförda beloppet av den särskilda avgiften under kalenderåren 1912—1921 finnas uppgifter sammanställda i tabell I till detta yttrande.¹ Såsom inhämtas av tabellen är det först under innevarande tillverkningsår eller från den 1 oktober 1920, som användningen av majs vid brännvinstillverkning tagit någon större omfattning. Enligt vad kontrollstyrelsen erfarit, skulle detta sammanhånga därmed, att, sedan överenskommelse om priset för råbrännvin träffats mellan aktiebolaget vin- och spritcentralen och Sveriges bränneriudkareförening, potatisodlarna i södra Sverige varit mindre villiga att sälja potatis till det av bränneriudkarna erbjudna priset, i följd varav dessa senare för att kunna hålla sin tillverkning i gång sett sig nödsakade att importera majs och använda densamma vid brännvinstillverkningen. Till potatisodlarnas återhållsamhet vid försäljning av potatis lärer jämväl hava bidragit, att tillgången på potatis varit jämförelsevis ringa, enär odlingen av potatis under år 1920 varit mindre än föregående år.

Till detta yttrande har styrelsen fogat två tabläer (bil. 2 och 3),¹ utvisande materialkostnaden per liter brännvin av normalstyrka vid brännvinstillverkning av majs och potatis vid växlande pris. Enligt lämnade uppgifter skulle priset för majs, fritt vid kaj i Malmö, för närvarande uppgå till 17 kronor per 100 kilogram, i följd varav priset för majs i Kristianstadstrakten torde uppgå till omkring 20 kronor. Såsom framgår av dessa tabläer är materialpriset för en liter majsbrännvin av normalstyrka efter ett majspris av 20 kronor per 100 kilogram 35.9 öre, under det att motsvarande pris för potatisbrännvin efter gängse pris av 8 kronor per hektoliter är 63.5 öre. Den nuvarande särskilda avgiften för majsbrännvin för-mår sålunda icke på långt när med nuvarande materialpris skydda den inhemska potatisodlingen i konkurrensen med majsen såsom råmaterial för brännvinstillverkning.

Med hänsyn till nu anförda omständigheter kunde det möjligen synas påkallat att höja den särskilda avgiften för majsbrännvin. Emellertid torde det böra tagas i betraktande, att de nuvarande råmaterialprisen å potatis måste anses vara abnormt höga och att de icke lära kunna upprätthållas för kommande tillverkningsår. På grund härav synes icke någon höjning av den särskilda avgiften *nu* böra företagas. Härtill kommer att, om en höjning av avgiften nu skulle äga rum i den omfattning, som förhållandet mellan nuvarande majspris och potatispris synes påkalla, denna höjning skulle under ett kommande år kunna motverka en önskvärd sänkning av priset på potatis, enär genom höjningen möjlighet skapats för potatisodlarna att upprätthålla ett högt potatispris, icke endast å bränneripotatisen utan även å potatis, använd till andra ändamål.

Samtliga s. k. lantbruksbrännerier, utom två i Västergötland belägna, äro anslutna till Sveriges bränneriudkareförening. Det synes vara riktigare att nämnda sammanslutning såsom närmast intresserad av frågan upptager spörsmålet om användande av majs vid brännvinsbränning till övervägande, varvid en sådan överenskommelse mellan medlemmarna synes kunna möjliggöras, att majs kommer till användning endast i sådana fall, då brist på potatis för brännvinstillverkning föreligger, och att sålunda de av riksdagen i skrivelse nr 181 den 24 maj 1907 framhållna synpunkterna härutinnan komma till sin rätt.

På grund av vad sålunda anförts får kontrollstyrelsen såsom sin mening

¹ Ej syntas vara av beskaffenhet att behöva åtfölja detta betänkande.

uttala, att tillräckliga skäl ej föreligga för att föreliggande motioner tillstyrkas av bevillningsutskottet.»

Utskottets
yttrande.

Med hänsyn till vad kontrollstyrelsen sålunda anfört anser utskottet sig icke böra tillstyrka någon åtgärd i motionernas riktning.

Utskottet får alltså hemställa,

att förevarande motioner
I: 57, av herr Johan Nilsson i Skottlandshus,
och II: 97, av herr Persson i Fritorp m. fl., samt
II: 98, av herr Bengtsson i Norup,
icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 12 maj 1921.

På bevillningsutskottets vägnar:

ERIK RÖING.

Reservation:

av herrar Jönsson i Boa, Wohlin, Jonsson i Hökhult, Lithander och Vennersten, vilka ansett, att utskottet i anslutning till motionerna bort hemställa om höjning av den särskilda avgiften å brännvin, tillverkat av utländsk potatis, majs, maniokarot och andra väsentligen lika stärkelserika, utländska ämnen, från 8 öre till 15 öre för liter.